

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63661, faks. 8 706 63663, el. p. info@am.lt, http://www.am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui	2021- į 2021-10-22 2021-11-18	Nr. (17)-D8(E)- Nr. S-2021-4912 S-3466
Kopija Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai		

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO AUDITO KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLO IŠRAŠO

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Ministerija), vykdydama Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2021 m. spalio 20 d. posėdžio protokolo išraše nurodytą pavedimą pagal kompetenciją įvertinti infliacijos augimo tempus gyventojams atliekų tvarkymo srityje, teikia informaciją.

Augantis darbo užmokestis, augančios šildymo, elektros, didėjančios išlaidos kitoms paslaugoms bei prekėms, griežtėjantys aplinkosauginiai reikalavimai, užtikrinantys reikiamą atliekų sutvarkymo lygį bei tam reikalingą infrastruktūrą ir su tuo susijusias investicijas, įtakoja atliekų tvarkymo paslaugų kainų augimą.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija¹. Savivaldybė yra atsakinga už komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimą, įskaitant vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio apskaičiavimą².

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainą ir vietinės rinkliavos dydį savivaldybė turi nustatyti vadovaudamasi Atliekų tvarkymo įstatyme³ išdėstytais principais ir Vyriausybės patvirtintomis⁴ Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklėmis⁵.

Atliekų tvarkymo įstatyme⁶ nustatyta, kad komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodara nustatoma vadovaujantis solidarumo, proporcingumo, nediskriminavimo, sąnaudų susigrąžinimo principais ir principu „teršėjas moka“. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kaina turi būti pagrįsta būtinosiomis su komunalinių atliekų tvarkymu susijusiomis sąnaudomis. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kaina turi užtikrinti ilgalaikį komunalinėms atliekoms tvarkyti skirtos infrastruktūros eksploatavimą, jos atnaujinimą ir sudaryti komunalinių atliekų turėtojams priimtinas sąlygas dalyvauti komunalinių atliekų tvarkyme, taip pat mažinti aplinkos taršą.

Komunalinių atliekų tvarkymo paslauga – vienintelė viešoji paslauga, kurios kainodara iki šiol buvo nereguliuojama valstybės ekonominio reguliatoriaus, nevykdoma jos priežiūra.

2019–2020 m. atskirose savivaldybėse vidutinės komunalinių atliekų tvarkymo išlaidos

¹ Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 31 punktą.

² Atliekų tvarkymo įstatymo 25 straipsnis; Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 2 ir 31 punktai; Rinkliavų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 8 punktą.

³ Atliekų tvarkymo įstatymo 30² straipsnio 4 dalis.

⁴ Ten pat, 30² straipsnio 3 dalis.

⁵ Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“.

⁶ Atliekų tvarkymo įstatymo 30² straipsnio 1–2 dalys.

vienam būstui skyrėsi 2,5–3,5 karto, būtinųjų, su komunalinių atliekų tvarkymu susijusių, sąnaudų dalis skyrėsi beveik 6 kartus. Todėl net 40 proc. visų Ministerijoje 2019–2020 m. gautų skundų buvo dėl vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų tvarkymą (toliau – vietinė rinkliava) dydžio apskaičiavimo savivaldybėse.

Siekdama sukurti efektyvesnę, skaidresnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą, Ministerija parengė ir Seimas šių metų gruodžio 23 d. plenariniame posėdyje priėmė Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 11², 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹ straipsniais, septintuoju¹ ir septintuoju² skirsniais įstatymą (toliau – Įstatymas).

Įstatymu Valstybinė energetikos kainų reguliavimo taryba (toliau – Taryba) pagal patvirtintą metodiką įgaliota trejų metų reguliavimo laikotarpiui tvirtinti regioninę komunalinių atliekų tvarkymo kainą ir bendro atliekų deginimo įrenginio, atliekų deginimo įrenginio valdytojų po rūšiavimo likusių, perdirbti ir pakartotinai panaudoti netinkančių energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų deginimo vienos tonos įkainio viršutinę ribą, prižiūrėti, kaip jos taikomos. Pagal Tarybos, kaip valstybinio reguliuotojo, patvirtintą metodiką regioninę kainą sudarys regioninio atliekų tvarkymo centro reguliuojama kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis. Į ją nebus įtrauktos komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo, atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų sąnaudos, nes šios paslaugos dažniausiai teikiamos savivaldybės teritorijoje, viešųjų pirkimų būdu savivaldybei parinkus atliekų tvarkytoją ir paskyrus administratorių. Taryba derins regioninių atliekų tvarkymo centrų ir atliekų deginimo įrenginių valdytojų investicijas į komunalinių atliekų tvarkymą. Taip bus užtikrinamas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos veikimas, nebus kuriama perteklinė infrastruktūra, į atliekų turėtojų mokamą vietinę rinkliavą nebus įtrauktos nepagrįstos (perteklinės) infrastruktūros išlaikymo sąnaudos.

Savivaldybėms Įstatymu įtvirtinta prievolė užtikrinti, kad patvirtinti nauji vietinės rinkliavos dydžiai neviršytų vieno procento vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų. Savivaldybė, vadovaudamasi savivaldybės parengtais ir patvirtintais teisės aktais, reglamentuojančiais vietinės rinkliavos dydžio nustatymą, turės atlikti vertinimą, ar patvirtinus naujus vietinės rinkliavos dydžius, šie dydžiai neviršys minėtos vieno procento ribos. Toks vertinimas bus atliekamas atsižvelgiant į savivaldybės teritorijoje gyvenančių fizinių asmenų vidutines statistines mėnesio namų ūkio pajamas ir atliekų turėtojų (fizinių asmenų) per mėnesį mokamą vietinės rinkliavos dydį. Savivaldybė, nustčiusi, kad naujas vietinės rinkliavos dydis viršys vieną procentą vidutinių mėnesio statistinių savivaldybės namų ūkio pajamų, turės imtis veiksmų, kurie sumažintų komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudas.

Įstatymo teisiniu reguliavimu sudarytos prielaidos sukurti aiškesnę, skaidresnę ir efektyvesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą, vengiant perteklinių investicijų ir su jomis susijusių eksploatacinių sąnaudų, kurios nepagrįstai didintų atliekų turėtojų mokamos vietinės rinkliavos dydį.

Aplinkos viceministrė

Raminta Radavičienė